

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10352

Tarih : 05.02.2025

10/2368

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

6 Şubat 2023 günü merkez üssü Pazarcık ile Elbistan olan ve 65 saniye süren depremler sonucunda resmi rakamlara göre 53 bin 537 kişi yaşamını yitirmiş, 107 bin 213 kişi yaralanmış, 120 bin kilometre karelik alanda 11 il, 124 ilçe, 6 bin 929 köy ve mahalle ağır yıkıma uğramış olup hala konteynerlerde yaşam mücadelesi veren yurttaşların sorunlarının devam ettiği hususu kamuoyu gündemindeki yerini korumaktadır. Depremler sonrasında TBMM Genel Kurulunun 02.03.2023 tarihli 68'inci birleşiminde 21 üyeden oluşan bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına karar verilmiş ise de araya seçimlerin girmesi nedeniyle Komisyon çalışmaları sadece raporlaştırılmış fakat, alınacak önlemlere dair yeterince çalışma yürütülmemiş olup, halihazırda depremin etkilerinin hala sürüyor olması ve dahi depremler nedeniyle sorumluluğu bulunanların etkin yargılamaya tabi tutulmamış olması kamuoyundaki deprem endişelerini gidermediğinden, yeni bir araştırma komisyonu kurularak, deprem kuşağında yer alan coğrafyamızda olası felaketlere karşı önlemler alınması elzemdir. Bu bahisle 6 Şubat depremlerinin yarattığı etkinin irdelenerek, olası depremlere karşı önlemler alınması için gerekli çalışmaları yürütülmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve İçtüzüğü'nün 104 ile 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

05.02.2024

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde 6 Şubat 2023 günü meydana gelen iki şiddetli deprem ve ardından yaşanan 20 Şubat 2023 tarihli Samandağ ve Defne merkezli depremler, çok ciddi can kayıplarına neden olmuş; resmi verilere göre en az 53 bin 537 kişinin yaşamını yitirdiği kayıtlara geçmiştir.

11 ili doğrudan etkileyen depremler neticesinde, çok sayıda konutun yanı sıra okullar ve hastaneler başta olmak üzere kamu binaları yıkılmış, netice itibarıyla depremlerin yarattığı etki çok boyutlu bir şekilde zararlara neden olmuştur. Yaşanan vahametın bir diğer nedeni de devlet kurumları ile AFAD'ın bölgelere geç ulaşmış olmasıdır. Zamanında yardım gitmemiş olmasının, yıkımın büyük olmasındaki etkisi açıktır. Nitekim depremde bir süre sonra Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Adıyaman'da yaptığı açıklamasında *"...arzu ettiğimiz hıza ulaştıramadığımız bir gerçektir"* demiş ve *"Depremın yıkım etkisi 500 kilometrelik bir alana yayıldığı için işimiz maalesef çok zor oldu. Bölgenin yakın dönemde rastlamadığımız şiddette bir kış yaşıyor olması da önümüze başka bir engel olarak çıkmıştır"* şeklinde bir ifade kullanmıştır.

6 Şubat depremlerinin ardından 2 yıl geçmesine karşın, hala sorunlar en üst derecede devam etmekte, kentlerin ve kentlerdeki yurttaşların normal standartlardaki yaşamlarına dönemedikleri gözlenmektedir. Netice itibarıyla milyonlarca yurttaşın, yaşam hakkı başta olmak üzere anayasal güvence altında olan temel haklarının ihlal edildiği bir gerçeklik mevzu bahisdir. Yaşanan can kayıplarının yanı sıra, sağlık, eğitim, ulaşım, barınma ve hatta beslenme haklarından uzun süre yoksun kalan yurttaşlar için oryantasyon süreçlerine dönülemedi, aksine yaşanan aksaklıklar mevcut travmaları derinleştirmiştir. Yerleşik bir düzene geçemeyen yüzbinlerce yurttaş, bir de kentlerde süregiden inşaat sürecinin yan etkileri ile baş başa kalmış, asbest başta olmak üzere sağlıklı bir çevrede yaşama haklarından da yoksun kalmışlardır. Hala kaç çocuğun eğitim hakkının sağlanıp sağlanmadığı meselesi aydınlatılabilmiş değildir.

GEREKÇE

Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde 6 Şubat 2023 günü meydana gelen iki şiddetli deprem ve ardından yaşanan 20 Şubat 2023 tarihli Samandağ ve Defne merkezli depremler, çok ciddi can kayıplarına neden olmuş; resmi verilere göre en az 53 bin 537 kişinin yaşamını yitirdiği kayıtlara geçmiştir.

11 ili doğrudan etkileyen depremler neticesinde, çok sayıda konutun yanı sıra okullar ve hastaneler başta olmak üzere kamu binaları yıkılmış, netice itibariyle depremlerin yarattığı etki çok boyutlu bir şekilde zararlara neden olmuştur. Yaşanan vahametın bir diğer nedeni de devlet kurumları ile AFAD'ın bölgelere geç ulaşmış olmasıdır. Zamanında yardım gitmemiş olmasının, yıkımın büyük olmasındaki etkisi açıktır. Nitekim depremden bir süre sonra Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Adıyaman'da yaptığı açıklamasında *"...arzu ettiğimiz hıza ulaştıramadığımız bir gerçektir"* demiş ve *"Depremin yıkım etkisi 500 kilometrelik bir alana yayıldığı için işimiz maalesef çok zor oldu. Bölgenin yakın dönemde rastlamadığımız şiddette bir kaş yaşıyor olması da önümüze başka bir engel olarak çıkmıştır"* şeklinde bir ifade kullanmıştır.

6 Şubat depremlerinin ardından 2 yıl geçmesine karşın, hala sorunlar en üst derecede devam etmekte, kentlerin ve kentlerdeki yurttaşların normal standartlardaki yaşamlarına dönemedikleri gözlenmektedir. Netice itibariyle milyonlarca yurttaşın, yaşam hakkı başta olmak üzere anayasal güvence altında olan temel haklarının ihlal edildiği bir gerçeklik mevzubahistir. Yaşanan can kayıplarının yanı sıra, sağlık, eğitim, ulaşım, barınma ve hatta beslenme haklarından uzun süre yoksun kalan yurttaşlar için oryantasyon süreçlerine dönülemedi, aksine yaşanan aksaklıklar mevcut travmaları derinleştirmiştir. Yerleşik bir düzene geçemeyen yüzbinlerce yurttaş, bir de kentlerde süregiden inşaat sürecinin yan etkileri ile baş başa kalmış, asbest başta olmak üzere sağlıklı bir çevrede yaşama haklarından da yoksun kalmışlardır. Hala kaç çocuğun eğitim hakkının sağlanıp sağlanmadığı meselesi aydınlatılabilmiş değildir.

Yine yıkılan kentlerin hafızaları da depremlerin etkisi ile yok olmuş, pek çok yurttaş açısından travmatik etkileri dikkate alınmamıştır. Örneğin Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanan rapora göre, deprem bölgelerinde yaklaşık 8 bin 500 kültürel varlık tespit

edilmiştir. Depremlerden sonra ise 2 bin 863 eserden 169'unun depremde yıkıldığı, 535'inin ağır hasarlı, 390'ının orta hasarlı ve 721'inin az hasarlı olduğu belirlenmiştir. Yani, insanlar bu depremlerde yaşamlarını, yakınlarını, evlerini, okullarını yitirmekle kalmamış, geçmişlerini de yitirmişlerdir.

Bir diğer önemli mesele, depremlerden sağ kurtulan ancak akıbetleri bilinmeyen yurttaşların durumudur. Deprem bölgesindeki kayıp yakınlarını arayan 100'e yakın aile, Deprem Mağdurları ve Kayıp Yakınlarıyla Dayanışma Derneği (DEMAK) adı altında birleşmişlerdir. Ailelerin aktarımına göre yüzlerce aile, yakınlarına dair bilgi sahibi değildir. Depremin ilk anında yaralıların ambulanslara bindirildiklerine dair duyum alanlar, sonrasında hiçbir bilgiye erişemediklerini ifade etmektedirler. Yakınlarının ambulansda iken mi, hastaneye sevk edildikten sonra mı yaşamını yitirdikleri bilinmemekte, ötesinde onların hangi kentte hangi mezarlığa defnedildikleri meselesi yanıtsız kalmaktadır.

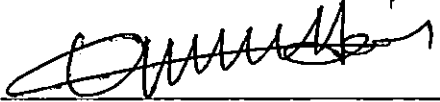
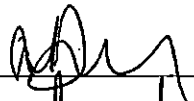
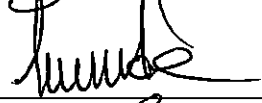
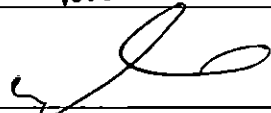
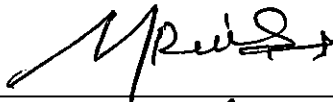
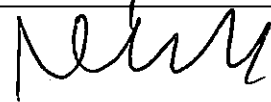
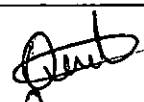
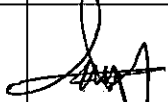
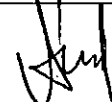
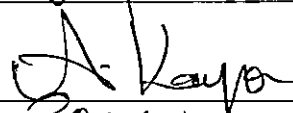
Aileler, hastanelerde, diğer şehirlerde, sokaklarda yakınlarını aramak için yoğun çaba sarf etmekte ancak bir netice elde edememektedirler. Örneğin çocuk olan kayıpların Aile Bakanlığına bağlı evlerde mi kaldığı, yoksa çocukların başka ailelere evlatlık olarak mı verildikleri meselesi de ailelerin başat sorunudur. Yakınlarının nerede olduklarını bilememe halinin, yani yaşıyor ise nerede, vefat etmiş ise hangi mezarlıkta olduğuna dair bilgi sahibi olmamanın işkenceye dönüştüğü açıktır. Kimlikleri tespit edilmeksizin gömülenlere dair, kayıp ailelerinin, feth-i kabir, yani mezarlıkların açılarak, kimlik tespit çalışmalarının tamamlanması talepleri söz konusudur. Ancak buna dair, tüm taleplere, meclise sunulan araştırma önergelerine rağmen, hiçbir çalışma yürütülmemiştir.

Halihazırda 6 Şubat depremlerinin yaraları sarılmamış, mağduriyetler giderilmemiştir. Bununla beraber Türkiye'nin deprem kuşağında bulunuyor oluşu, uzmanların sürekli Hakkâri, Tunceli, Bingöl, İstanbul gibi büyük kentlerdeki olası depremlere dair yaptıkları uyarılar kaygı eşiğini artıran hususlardır. Halihazırda İzmir'de etkisi görülen depremlerin, Aydın ve Muğla gibi kıyı şeridini etkileme ihtimalleri de eklendiğinde ciddi bir sorunla karşı karşıya olunduğu açıktır. Tüm bu tartışmalar sürerken Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Marmara depremine ilişkin yapılan *"İstanbul'un yeni bir depremi kaldırarak gücü yok. 7,5 milyon konut ve iş yerinin 1,5 milyonu yüksek risk altında"* açıklama, insanların yaşam haklarının büyük bir risk altında olduğunun altını çizmektedir.

Bu açıklama aynı zamanda, 17 Ağustos depreminden sonra yaşanan onca büyük yıkıma rağmen tek bir önlem alınmadığının da itirafı niteliğindedir. Toplanan deprem paralarının akıbeti müphem bırakılmış, alınan deprem vergilerinin hiçbir derde ilaç olmadığı 6 Şubat depremlemlerinde görülmüştür. Yine deprem toplanma alanları rantı açılarak alış-veriş merkezleri yapılmış, buna dair oluşan tepkiler sindirilmiş, inşaat şirketlerinin en ucuz maliyetle konut ve işyerleri inşa etmelerine sessiz kalınmış, bireylerin kolon kestikleri bilinmesine rağmen haklarında hiçbir yaptırım uygulanmamış ve en önemlisi yüzbinlerce ölüme neden olan müteahhitler cezasızlıkla ödüllendirilmişlerdir.

Yakın geçmişte yine büyük bir yıkım olarak hafızalardan silinmeyen 17 Ağustos depreminin ardından yürütölen soruşturma da tek bir müteahhidin ceza almamış olması; 6 Şubat depremlerinde sürekli hatırlatılmış ise de aynı hukuk garabeti yeniden yaşanmış, halihazırda müteahhitler ya bulunmamış ya da cezalandırılmamıştır. Ebrar Sitesi, Rönesans Rezidans, Emlakbank Konutları, Palmiye Sitesi, Rende Sitesi, Buket Apartmanı, Üzümkent Sitesi, Yukarı Şehir Kooperatif Evleri, Sueda Kent Sitesi, Furkan Apartmanı, Sami Bey Apartmanı, Ezgi Apartmanı, Gözde Apartmanı, Sulayıcı Aparmanı gibi büyük yıkım ve can kayıplarının yaşandığı binaların yıkımlardan sorumlu müteahhitleri hala bulunmamış olup 19 sanığın firari olduğu kayıtlara geçmiştir. Yine İsias Oteli ile ilgili süregiden davanın seyri de adil bir yargılama yapılmadığına dair kaygı uyandırmaktadır. Oysa Grand İsias Otel'in enkazına ilişkin inceleme raporunda, "Bina alanında bulunan molozlar yakından incelenmiş ve beton kalitesinin bariz bir şekilde düşük olduğu, dere çakılı ve kumu kullanıldığı tespit edilmiştir" denmişti. Bu cezasızlık politikasında ısrar edildiği takdirde, bunun vebalinin çok ağır olacağı, bir deprem ülkesi olan Türkiye'de bu suçların, her kezinde daha ağır sonuçlar doğuracağı asla akıllardan çıkarılmamalıdır.

İzah etmiş olduğum hususlar doğrultusunda, 6 Şubat depremleri sonucunda meydana gelen ağır yıkımın neden ve sonuçlarının araştırılması, olası depremlere ilişkin alınacak önlemlerin belirlenmesi gerekliliği acil bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır. Bu vesileyle bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir ve parlamentonun sorumluluğunun gereğidir.

2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G. Otlr
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Ö. Sakı
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	